

Spomladi: »Megle so se pričele redčiti, pokazale so se krpe modrega neba, a meglene cunjice so kakor velikanske zastave zaplapolale po zraku...«

Skoraj slepo ljubezen plete okoli cvetic...

»Naporna pot iz Ovčje vasi na Višarje... Na planini Limovici smo za hip postali in se malo razgledali. Tu na planem je prijeten, hladen vetrič zibal rumene pogačice, svišče in žalujke, ki so gledale iz toge trave. Opojno dišeče krebujice (*Myrrhis odorata*) so koketno priklanjale svoje mehke pahljače; zlate mimice so sedele na njih, pile sladki med iz belih cvetov in razkazovale svoje blesteče zelene oklepe. Bil je junij, mesec gorske pomladi... Zrak je svež in poln dišav.«

»Bilo je toplo, mirno, jasno. Eden tistih redkih, blestečih dni, ki se človeku za vse življenje vtisnejo v spomin.«

Kateri od neštevilnih izletov so mu dali največ vzpodbude, največ navdih? Težko je reči, ali so to bili domači Polševski Dolomiti, ali Veliki Draški vrh o božiču ali bajna zimska Jelovica, ponesrečeni poskus na Fünfspitz, siloviti Nabojs, mogočna Poldnašnja Špica, daljni Komovi, maloznani Goteniški Snežnik, ribniška Velika gora z okamenelimi svati, cvetana na Ostrežu, Igalah ali v Iški.

Zadnje leto svojega življenja so se mu na izletih in na bolniški postelji rojevali novi načrti, neutešene želje in nezgorljivo hrepenenje. Pred vsemi načrti in željami pa je stala ena, tiha in vroča, ki ga je spremljala do zadnjega dne: izdati najboljše literarne dosežke v knjigi zbranih planinskih spisov. Vse je pripravil (kakor Josip Wester svoje!), razporedil gradivo v I. Sredogorje, II. Julijske Alpe, Karavanke in Kamniške planine, III. Po Jugoslaviji, IV. V tujini, V. Razno, pregledal spise in naslovil svoje delo z imenom: *Sreča v višavah*.⁵

Dr. A. Brilej nam je zapustil srečo v višavah, ne pojdemo mimo nje!

⁵ Zveza planinskih društev v Ljubljani je rokopis »Sreča v višavah« odkupila. Morda pride kmalu na vrsto.

Mladinske odseke PD obveščamo, da bo pohod »Po poteh Gregorčičeve brigade« potekal po dveh sledih: I. Korada (Kobalar)—Kambreško—Srednje—Kovačičeva pl.—Foni—Vrsno; II. Cadrj—Polog—Javorica—Sleme (Rdeči rob)—Krn (vas)—Vrsno. Oboje 26., 27. in 28. avg. t. l.

Hvala tebi, Planinski Vestnik

Napisano za 70-letnico Planinskega Vestnika

Pavel Kunaver

Nekje je zapisano: »Najprej je bila beseda.« Na horizontu pa so bile gore — a tedaj v davno minuli mladosti; samo sinji blesk v daljavi, ki je vabil in klical, pa nisem vedel, kaj je tisto. Bile so šele besede, ki so povedale, ki so vsadile seme brezmejnega, vse življenje nenehno živega hrepenenja po tistem daljnem, česar še nobena beseda ni pravilno opisala. »Das grosse stille Leuchten« ga imenuje švicarski pesnik Conrad Ferdinand Mayer. Samo besede, govoril jih je oče, ko je opisoval razgled s Stola; govorila sta jih Rajko Mulaček in Ciril Tavčar, bratranca, ko sta pela slavo Triglavu; a največ je znal povedati brat Jože pa tudi France. Tih in majhen sem sedel pri mizi, ko je tekel tu in tam, pravzaprav mnogokrat pogovor o gorah, njihovi veličini, temnih gozdovih, strašnih stenah, nevarnih plazovih, brzih gamsih, sinjih daljavah z vrhov gora — vsa prelestna lepota nedotaknjene gorske narave je vstajala v besedah pred mojim duhom, ki gore od blizu še ni videl. Besede so izzvenele — zvenela je v notranjosti samo še melodija tistega neznanega in budila hrepenenje.

Nekoga dne pa je Jože prinesel domov drobne liste z napisom »Planinski Vestnik«. Takrat pa sem bil že na Šmarni gori, na Sv. Joštu, celo obe Klanški jezери v večerni zarji z Mangrtom v ozadju in Mangrtom na mirni jezerski vodi sem že videl. In čital sem že! Planinski Vestnik pa niso bile več besede, ki so izzvenele ampak besede, ki so ostale, vabile, opisovalle, navduševalle in postale meni in Slovencem prevažen vodnik in kažipot v naše prelepe planine.

Pogled na Kočno, Grintovec, Kokrsko sedlo in Greben s Kokrske doline

Planinski Vestnik v svoji skromni obliki, velikosti in celo vsebini mi je postal najdražje čtivo. Tiste prve letnike sem tako in tolikokrat prebral, da so dobesedno razpadli — a storili so svojo dolžnost. Opozarjali so širše množice Slovencev na gore, na novo smer človekovega udejstvovanja, ki je zajelo v severozahodnih deželah že stotisoče ljudi, na gorohodstvo. Ob enem je Planinski Vestnik v Slovincih vžgal in vžigal vse večjo ljubezen do rodne zemlje, ki si jo je prisvajal.

Opisi vzponov, četudi po nadelanih poteh, so me opozarjali na do tedaj neznane vrhove in vzbujali željo, da bi se prej ali slej povzpел nanje. Spisi Janka Mlakarja »S cepinom in vrvjo« in »Spisi hudomušnega Janka«, ki jih danes morda gledamo malo bolj kritično, pa so v nas mladih, ki smo imeli takrat nepri- merno manj priložnosti, kakor jo ima današnja mladina, budile hrepenenje po tistih daljnih gorah na severu in zahodu. Četudi je Mlakar včasih preveč opisoval razne smešne dogodke s tujimi turisti, se je vendarle v nje-

govih rokah bliskal cepin, se je napejvala vrv, so možje preskakovali razpoke, so švigali ledeni kosci, izsekani iz ledu, po hudih strminah in so se bleščali vrhovi visokih gora — Velikega Kleka, Ortlerja, Königspitze in drugih v ledu in snegu.

S svojimi opisi je Planinski Vestnik opravljal še drugo delo — vzbujal je želje izvedeti več in več o Alpah, o drugih gorovjih na širni zemlji in s tem nehote kazal pot do druge tuje planinske in znanstvene literature. Zato pa je bilo treba znati tuje jezike, v katerih so veliki alpinisti tistih časov in znanstveniki napisali že toliko lepega in pomembnega! A vedno smo se obračali zopet nazaj k našemu edinemu planinskemu glasilu, ga ljubili, pa tudi obžalovali, da je bilo tako majhno in v primeri z današnjim še tako neobgledeno.

A število gorohodcev je bilo tedaj — do začetka prve svetovne vojne razmeroma še majhno v Sloveniji. Mi pa, ki smo vedeli, kako lepo je v gorah, smo hoteli povedati drugim, privabiti v gore iz zatohlih kavarn in gostiln in

Foto V. Soštarič

plesnih zabav čim več ljudi in mladine. A kako priti do nje, če ne z besedo, ki gori od ljubezni in navdušenja! A le Planinski Vestnik je bilo tisto sredstvo, tisto glasilo, po katerem si mogel govoriti, pripovedovati, navduševati! In porodila se je želja, da bi se uvrstil med njegove sodelavce, med preroke naših gora in gorohodstva sploh.

Kako srečen sem bil, ko je pred več kot pol stoletja v Planinskem Vestniku zagledal bel dan moj prvi članek in so mi postale Vestnikove strani kraj, s katerega sem pripovedoval in vabil tudi druge v gore, kraje lepote, miru in sreče! Planinski Vestnik je postal bakla vodnica, za katero se je zbralo in hodilo vedno več mladih in starih v gore, domače in tuje, in se je razžarela do danes tako, da nam je posvetila preko vseh Alp še daleč v gore v Arktiki, Aziji in Ameriki! Naj bi svetila še dolgo, dolgo, posebno mladini, da bi našla v domačih gorah in gorstvih širom po zemlji vso tisto srečo in zadovoljstvo, ki je dolina in mesta ne morejo dati!

Štirje srčni možje

Franc Ceklin

II

Matevž Kos
(1744—1798)

Sloviti vodniški rod Kosov korenini v Jereki. V njej se je obdržal do današnjih dni.

V starejših urbarjih blejske gosposke (iz 15. in 16. stoletja), pod katero je spadala Jereka, ni najti priimka Kos, ne imena vasi Jereka. (Podatek dr. Milka Kosa.)

Ne glede na prednjo ugotovitev, ki govori za to, da je Jereka eno najmlajših bohinjskih naselij, pa je z arheološkimi najdbami v njeni